יתיב רב יוסף קמיה דרב המנונא. משמע דרב יוסף היה קטן מרב המנונא ובפ"ק דקידושין (דף כה. ופס) משמע דרב המנונא תלמידו של רב חסדא היה גבי סבי דנזייתא דלא אתו לפירקיה דרב חסדא אמר ליה לרב המנונא זיל לגנזיהו ורב יוסף חבירו של רב חסדא היה אלא ג"ל דתרי רב המנונא הוו*:

ומאי עלייה מעיליית דאב. לקמן בפרק מליאת האשה (דף סח.) פר"ח דהא דאמר שמואל שמין באב לא ליפות כח הבא ליתן לה יותר מעשור נכסיה אם האב היה ווותרן אלא לגרוע כחה וליתן לה פחות מעשור נכסיה אם אנו יודעין שהוא עלרן דלא מלינו שומא לעלייה אלא לגריעותא כדאמרי' בפ' מליאת האשה (נ"ז פס) מעשה ונתן לה רבי עד שיש עשר בנכסיה ולקמן (דף נב:) נמי משמע דדוקא עד עשור נכסיה שרו רבנן אבל טפי איכא עבורי אחסנתא דפריך מי איכא מידי דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא תירות ומתקני רבנן כו' ונוסיף עד כמה משמע עד כמה שרו רבנן אע"ג דדמי לעבורי אחסנתא עד עשור נכסיה ומיהו הכא משמע עלייה דאב דשמואל לעלייה קאמר ויש לומר דלעניין מטלטלי דוקא הוי לעלייה דיין דשמין בדעת האב גבוה ממי ממטלטלי אבל לענין כמה בדעת האב ליתן הוי לגריעותא אלא להוסיף על עשור אלא לפחות וא"ת בפרק מליאת האשה (נ"ז פס) תנן רבי יהודה אומר אם השיא בת הראשונה יתן לשניה כדרך שנתן לראשונה משמע אפילו נתן לראשונה יותר מעשור נכסיה מדקא מהדרי ליה רבנן פעמים שאדם עשיר והעני פירוש עשיר בדעת והעני בדעת ולא יתן לזאת כמו שנתן לראשונה אלא שמין את הנכסיה ועשור נכסיה יתנו ולא יותר ושמואל דאמר שמין באב כר"י סבירא ליה ואור"י דלעולם לא קאמר רבי יהודה יתן לשניה כדרך שנתן לראשונה אלא דוקא כשנתן לראשונה עשור נכסיה או פחות ורבנן מהדרו ליה דאין לנכח אחר דעתו הראשונה כיון שדעת האדם משתנה הילכך לעולם יתנו עשור נכסיה ויש להביא ראיה דרבי אית ליה בהדיא כר"י בפרק מליאת האשה (שם) וקאמר רבי בהדיא שמעתתא דפרנסה טרפא ממשעבדי ולא מזונות לפי שמזונות אינן קונים כדאמרינן בהגיזקין (גיטין דף נא. ופס) ופרנסה מיקן קיילא כדאמר התם ואם איתא דלהוסיף על עשור נכסיה נמי שמין באב אם כן פרנסה נמי אינה קונה אבל אם אין שמין אלא לפחות מעשור נכסיה ניחא אע"פ שאין לה קבה למטה כיון דלמעלה מיהא יש לה קבה יכולין הלקוחות ליזהר ולהגיה מבני חרי כדי עשור נכסיה ומיהו אין ראיה דאם כן מהאי טעמא נמי יש קבה למזונות כשמשעבדו האחים דהא יש קבה למעלה עד בגר ואין לומר דהתם איכא למימר שמא תלקה ומצטרך רפואה ואמרינן בפרקין *דרפואה שאין לה קבה היא בכלל מזונות דהא חשיב בהגיזקין (נ"ז פס) פסק לזון ה' שנים בת אשתו יש לה קבה דקתני והיא ניזונת מנכסים משועבדים אלא ודאי אע"פ שקונים למעלה עד בגר כיון שאין קונין למטה דאפשר שתמצא קודם לא חשיבי קונין אבל פרנסה יש לה קבה שאפשר ללקוחות בדרך הדברים ע"י ב"ד ולשון דעתו של אב כין למעלה כין למטה: **ואמר** ליה זיל זון כו'. ואם תאמר ומאי אולמיה דהא דשמואל יותר מהדא דרבי יאחק בר יוסף דמבעיא לן לר' סבר רב כוותיה וי"ל משום דשמואל עביד עובדא מייתי מיניה ולא מסתבר ליה דרב פליג אדשמואל דהא בלאו הכי משמע דרב זן הייב מזונות אלא דמבעיא ליה משום דלא ניחא ליה למימר שיחלוק רב על המשנה דקתני דמזונות הבנות הוי כירושת בנין דיכרין ומייתי ראייה משמואל דעביד עובדא והכי נמי מלי סבר רב כדמשמע ליתא דזן רב וסברי דאחרי כן שינו התקנה וא"ת והיכי משמע מילתא דשמואל דאמר זיל זון דמזונות ממש קאמר יותר ממילתיה דרבי חייא בר יוסף דקאמר רב זן וי"ל דסברא הוא בשעה שפוסק הוראה יש לו לפסוק בלשון דליכא למיטעי הילכך איכא למימר טפי דזיל זון ממש קאמר אבל רבי חייא בר יוסף היה שונה קבלתו ולא היה כל כך מדקדק בלשונו: **אמר** להו זילו אהדדו כו'. טועין בדבר משנה חשיב להו רב נחמן והוא בעצמו היה יכול להחזיר הדין אלא שבעלי דינין לא היו שומעין לו כמו לדיינין לכך קאמר להו זילו אהדדו:

סוף

יתיב רב יוסף קמיה דרב המנונא ויתיב רב המנונא וקאמר: כשם שאין הבנים יורשין אלא מן הקרקע, אורש עליה בולי עלמא: דשביק ארעא הוא דירתי ליה בניה, דלא שביק ארעא לא ירתי ליה בניה? אמר ליה רב יוסף ודלמא "כתובת בנין דכרין" קאמר מר? אמר ליה: *מר דגברא רבא הוא ידע מאי קאמינא אמר רבי חייא בר יוסף: רב זן מחיטי דעליה איבעיא להו "פרנסה הוא ומאי "עלייה מעילוייא דאב וכדשמואל *דאמר שמואל "לפרנסה שמין באב" אי דלמא מזוני ממש הוה ומאי "עלייה" מדברים טובים שנאמרו בעלייה דאמר רב יצחק בר יוסף "בעלייה התקינו שיהו בנות ניזונות מן המטלטלין? תא שמע ביריה דרבי בנאי אחוה דרבי חייא בר אבא הוו מטלטלין דיתמי אתו לקמיה דשמואל א"ל זיל זון מאי לאו למזוני וכדרב יצחק בר יוסף סבירא ליה, לא, התם לפרנסה הוא ושמואל למעמיה דאמר שמואל "לפרנסה שמין באב" הוה עובדא: בנהרדעא ודון ליני דנהרדעא בפומבדיתא ואגבי רב תנא בר ביזנא, אמר להו רב נחמן "זילו אהדדו ואי לא, מגבינא לכו לאפרנייכו מינייכו" רבי אמי ורבי אסי סבור למיזן ממטלטלי אמר להו רבי יעקב בר אידי: "מילתא, דר' יוחנן ור"ל לא עבדו בה עובדא אתון עבדין בה עובדא" רבי אלעזר סבר למיזן ממטלטלין, אמר לפניו רבי שמעון בן אליקים: "רבי, יודע אני בך שאין מדת הדין אתה עושה אלא מדת רחמנות אלא *שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות", ההוא דאתא לקמיה דרב יוסף אמר להו "הבו לה מחמרו דעל בודיא" אמר ליה אביי אילו בעל חוב הוה כן האי גוונא מי הוה יהיב ליה מר? אמר ליה דחזייא לבודיא קאמינא

סוף

תוספות רי"ד

יתיב ר"י קמיה דר"ה ויתיב ר"ה וקאמר כשם שאין (הבעל יורש) [הבנים יורשין] כתובת בנ"ד אלא מן הקרקע כך אין הבנות ניזונות אלא מן הקרקע:

תוס' עליה כולי עלמא. והוא לא פי' "בנים יורשין" דקאמר=כתובת בנין דיכרין היא וסברים שסתם יורשה קאמר שאין הבנים יורשין מטלטלין: **דלמא כתובת בנין דיכרין קאמר מר.** לפי שאתי תקנת הלנו שתקנו חכמים בתנאי כתובה לומדות זו מזו וכתובת בנין דכרין תנן בפרק מי שהיה נשוי (לקמן דף נא.) דאין נגבית מן המטלטלין דתנן ר' שמעון אומר אפי' יש שם נכסים שאין להם אחריות אין כלום עד שיהא שם נכסים שיש להן אחריות מותר על שתי הכתובות דינר והתם מפרש *להילכתא כתובת בנין דיכרין דתנן מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואח"כ מת הוא ויתומין של כל אחת ואחת מבקשין כתובה אמן לגון שכתובת האחת מרובה. או אם שתיהן שוות, פעמים שבני האחת רבים ובני האחת מועטין ואותן המועטין מבקשים כתובת אמן לחלקוה ביניהן ובני השניה יחלקו את כתובת אמן ביניהן ואין עליהם מכח תנאי כתובת אמן שכתוב בה כתובת בנין דכרין דיהוון ליכי מינאי איתן ירתון כסף כתובתיך כו' אם יש מותר דינר על שתי הכתובות שתתקיים בו נחלה לאולייתא אלו מטלטלין כתובת אמן ואלו מטלטלין כתובת אמן ואם לאו חולקין בשוה למנין גולגלותם דבמקום דמיעקרא נחלה דאולייתא לא תקון רבנן: **מר דגברא רבא הוא ידע.** אין לנמול מזון בנות מירושת בנים אלא מירושת כתובת בנין דכרין שבאה מכח תנאי כתובה כמותה: **רב זן מחיטי דעלייה.** יתומות בלו לפניו ותובעות מזונות מחיטי דאביהן שלא היו שם קרקעות אלא מטלטלין ונתן להם: **פרנסה הוא.** לא מזונות היו אלא פרנסה גדולה ליגמא והיא גבוה ממטלטלי: **וכדשמואל דאמר לפרנסה שמין באב.** אומדין לפי ווותרנותו של אב או לפי קמלגוטו אם היה קיים כך וכך היה נותן להם מנכסיה אלו, וכיון דאומד דעתו שיימינן, מקלקלי ומטלטלי שויס בכך: **מעיליית דאב.** לפי אומד עילוי דעת ווותרנותו: **או דלמא מזוני ממש.** ואע"ג דתנאי כתובה ככתובה ואין נגבית ממטלטלי דכל אסמכתא דשטרי אקרקעות היא לפי שעומדות בעין רב סבר לה כתקנת עלייה והייט דקאמר מחיטי דעלייה: **זיל זון.** את הבנות: **סוס עובדא ודון דייני.** לזון מן המטלטלין: **מאמרי דעל בודיא.** שהן מטלטלין מחלוקות שעוקין תחת הדקלין הנמצרין: **אילו בעל חוב סוס.** כלומר אפילו בעל חוב שיפה כחו לטרוף ממשועבדין אינו גובה ממטלטלין של יתומים וזו תגבה למזון הבנות שהורע כחן אלא משועבדים: **דחזו לבודיא.** הקרובות לגדור ועדיין מחוברות: יתוס

ס"ל לכתובת בנין. כנ"ל רש"ל

*ונגבית רק מקרקעות

[ובמיס סב.]

[לקמן נב:]

[בכתובות יח.]